50331/P

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA

DE

PVRPVRA

QVAM

DIVINIS AVSPICIIS

CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE

PRAESIDE

ILLVSTRI ET GENEROSISSIMO

D. ALBERTO DE HALLER

CONSIL. AVL. ET ARCHIATRO REG.

MED. ANAT. CHIRVRG. BOTAN. P. P. O.

SOCIET. REG. SCIENT. GOTTINGENSIS PRAESIDE PERPETVO

ACAD. ET SOC. IMP. ET REG. LOND. BEROLIN. BONON.

SVEC. VPSAL. ET GALL. CHIR. SODALI

SVPREMI SENATVS REIPVBL. BERNENS.

DVCENTVM VIRO

AD

HONORES ET PRIVILEGIA DOCTORIS MEDICI

IMPETRANDA

DIE XXV. OCTOBRIS MDCCLII.

DEFENDET

AVCTOR ET RESPONDENS

ALLEN SWAINSTON

ANGLO-BRITANNVS.

GOTTINGAE

TYPIS IO. CHRISTOPH. LVDOLPH. SCHVLTZII, *ACAD. TYPOGRAPHI.*

§. II.

Diſtinguitur in rubram & albam. Illam faciunt exanthemata, exigua, quae nihil humoris conſpicui in ſe continere videntur, ſed nodulorum inſtar emergunt, cutem aſperam reddunt, & cum pruritu & punctionis ſenſu coniunguntur. His fere ſimilia ſunt, & ſub hac ſpecie comprehenduntur alia, quae paulatim humorem ſubpallidum concipiunt & prioribus plerumque ſunt commiſta.

Alba dicitur, quoties exiguae veſiculae humore ſubalbido ab initio ſtatim plenae, conſpiciuntur: & haec eſt illa ſpecies, quam miliarem vocant. Aliae ſunt, quae limpidiſſimum continent laticem, nonnunquam numeroſiſſimae; has vocant cryſtallinas, quae tamen rarius in principio & ſolitariae, ſed ſub incremento morbi ſuperuenire conſpiciuntur, eumque difficiliorem fore denotant. Interdum denique latioris ambitus viſuntur veſiculae, in quibus contentus humor,

mor, adeo nonnunquam acris eſt, vt ſubiacentem cutem exulcerare potis ſit. Omnes hae ſpecies paulatim ſicceſcunt, & cum cutis desquamatione, diſparent.

§. III.

Purpura porro diſpeſcitur in Acutam & Chronicam. Iterum acuta in benignam quae leuioribus ſymptomatis comitatur, & felicem plerumque ſortitur exitum; & in malignam, ſecedit, grauioribus & anomalis ſymptomatis ſtipatam. maxime periculoſam & ſaepiſſime lethalem. Obſeruatum eſt, rubram generatim, minus eſſe, quam alba periculoſam, haec enim ſemper maligna cenſetur.

Chronica, quam ſcorbuticam vocant, nonnunquam per plures menſes, imo annos integros, ſine magno incommodo perſiſtit. Saepius tamen, paruis interuallis, moleſtis ſuis ſymptomatibus, velitatione quadam hominem infeſtat. Quocumque ve-

rum modo ſeſe geſſerit, ſemper ſuſpecta haberi debet, & quamprimum exterminanda.

§. IV.

Cauſam huius morbi omnes, acrimoniam agnoſcunt, quam tamen diuerſam, pro diuerſa morbi ſpecie ſtatuunt nonnulli. Sic in alba lympham acido-vappidam, in rubra ſerum ſalinum & ſulphureum accuſat, Illuſtr. HOFFMANNVS (*a*); hinc homines ſanguineos rubrae, contra vero phlegmaticos albae magis obnoxios eſſe dicit.

Inter cauſas Purpurae albae ſeu miliaris, porro varia enumerantur. Illuſtr. HAMILTON obſtructioni ſiue vlceri in aliqua parte cum dolore, eam ſuperuenire dicit. Partium ſenſibilium iniurias eam ſequi, adductis aliquot exemplis, teſtatur Ill. WERLHOF (*b*).

Item

(*a*) De Purpura.
(*b*) Obſ. de Febribus S. VI. §. VII. n. g.

Item eos, quibus naturalis, vel consueta aliqua euacuatio supprimitur, huic malo obnoxios esse, obseruatur; vti mensium, haemorrhoidum & in puerperis Lochiorum obstructio & secundinarum retentio. In his tamen saepissime oriri obseruatur, ab iniuria vtero illata, quando nempe nimia vi placenta extrahitur, vti expresse notauit Illustr. WERLHOF l.c. Vix vidi, inquit, in puerperis, purpuram illam quam vocant, (si vnam phthisicam conclamatam & alteram arthriticam, & alius labis vlcerosae suspectam, quae conualuit, & paucas alias feliciter emergentes, excipiam,) nisi vbi difficilius extractam secundinam percepi.

§. V.

Febrem miliarem puerperis magis esse familiarem plerique consentiunt: Non esse perpetuam, demonstrat Lipsiensis illa, quae tanta saeuitia, grassabatur, in qua rubra plerumque fuerunt exanthemata, testante

WEL-

WELSCHIO (*a*), alba tamen quoties apparuerint, magis periculoſa fuiſſe dicit. Et ex quatuor vel quinque puerperis, quarum hiſtorias tradidit Celeberr. HOFFMANNVS, ne vnica quidem eſt, cui exanthemata alba ſola fuerunt ſed rubris commiſta omnibus: contra fuiſſe iuuenem robuſtum ſcribit, ſanguineum, cui ſola alba exanthemata fuerunt.

§. VI.

His de Purpura, eiusque differentiis praemiſſis, de ſpecie eius, quae apud nos praecipue graſſatur, nunc eſt dicendum. Haec plerumque lentum habet decurſum, febricula tamen coniungitur, quae nonnunquam quotidianae remittentis vel intermittentis typum obtinet, exacerbationes vel acceſſus veſpertinos perpetuo tamen patitur. Nonnunquam tertianae typum ſortitur, hinc ſub ſpecie febris intermittentis medentem interdum fallit.

Hae

(*a*) Hiſt. Med. de nouo puerperarum Morbo.

Hac febre laboraturi, de insolita quadam, & citra manifestam causam corporis lassitudine & debilitate conqueruntur, pigri quasi fiunt, & non sine molestia consueta munera obeunt, interim vix sibi aegrotare videntur. Caput interdum grauatur, somnus inquietus est; Pectus angitur, vnde frequentia suspiria; dolent praecordia, dolores vagi nonnunquam valde molesti corpus & membra pererrant; nunc horrore concutiuntur, mox subsequitur calor breui iterum euanescens, cum vultus rubore & pallore vicissim alternantibus; extrema frigent, adpetitus prostratus est, cum cibi fastidio, nausea subinde & ardore ventriculi. Et sic per interualla nunc melius, nunc peius sese habentes, plures dies nonnunquam trahunt, antequam decumbere cogantur. Procedente tempore tamen omnia ingrauescunt; febricula obrepit, pulsus debilis est, & intermittens; vrgent vigiliae, vanae imagines & mortis formido miserum terrent; accedit leuis desipientia

tia vel delirium. Tandem tertio, quarto, vel quinto die poſt decubitum, nunc citius, nunc tardius, exanthemata cum copioſo & foetido ſudore,& bona ſpe,prorumpunt,nam tunc omnia ſymptomata leuantur, vrina tenuis antea, turbida euadit & hypoſtaſin rubicundam deponit, ſalutisque breui futurae ſpes effulget; verum plerumque poſt vnum alterumue diem, ſymptomata redeunt, nouamque eruptionem certiſſime praenuntiant: & hoc non ſemel fit, ſed ad plures vices nonnunquam repetitur, antequam materia noxia integre queat expelli. Hinc maxime cautos nos eſſe oportet, ne fallaci hac Criſi decepti aegrum propere nimis ê lecto, cuius forte iam valde pertaeſus eſt, ſurgere permittamus, vnde ſtrictis cutis ſpiraculis perſpiratio cohibeatur, & noua eruptio, quae potius expectanda fuiſſet, impediatur, ſicque peſſima ſymptomata, qualia ſunt enormes anxietates, reſpiratio difficilis, delirium & conuulſiones oriantur, vel ipſa mors improuiſa ſuperueniat.

Non-

Nonnunquam ſub apoplexiae, paralyſeos, epilepſiae vel lethargi forma latet haec febris, donec ſudoribus obortis exanthemata prorumpant, & tunc verus morbus larua depoſita propria facie incedat.

§. VII.

Supra iam diximus febrem hanc plerumque lentum decurſum habere, interim tamen nonnunquam acuta eſt, ſcilicet, quae cito hominem tollit, vel ipſa cito finitur, quo in caſu vel peſſimis ſymptomatibus ſtipatur & maligna eſt, vel valde lenis. Etenim nonnunquam adeo mitis eſt, vt vix medicina opus ſit, nihil aliud requirens, quam vt aeger in lecto ſe contineat, idoneisque poculis ſalutarem eruptionem promoueat, & ſic intra breue tempus finitur. Interdum vero tam malae indolis eſt, vt nullo modo prohiberi queat, quin hominem cito iugulet. Quantumuis fuerit mitis, raro tamen intra tres ſeptimanas aeger ex toto conualeſcit.

§. VIII.

Vix vllam ſtabilem differentiam faciunt exanthemata, quae plerumque ſunt exigua, rubeſcentia, in ſumma cute conſpicua, quae collum imprimis & pectus obſident, deinde per totum corpus paulatim diſſeminantur cum pruritu & moleſto punctionis ſenſu, & cutem digito tangentis aſperam reddunt, qua aſperitate ſola nonnunquam dignoſcuntur, adeo ſunt exigua; his interſperſae ſunt interdum puſtulae albicantes iſtae, interdum cryſtallinae.

§. IX.

Ex hac deſcriptione patet, hanc febrem eſſe purpurae ſpeciem ad chronicam tamen potius quam acutam accedere.

§. X.

Quamuis nonnullae febres plura inter ſe communia habere poſſint ſymptomata, atta-

attamen vti alia atque alia pro diuerſo corporis habitu & humorum vitio generatur febris ſpecies, ita vnaquaeque proprias quasdam & ſibi peculiares habet notas; ſed quia non ſemper in principio medico innoteſcunt, difficillime nonnunquam diſtinguuntur, & ſic peruerſa curatio inſtitui poteſt. *Similitudines enim parere errores etiam bonis medicis*, monuit ſapientiſſimus medicinae praeceptor HIPPOCRATES (*a*). Etenim aliae repetitam ſanguinis detractionem, medicamenta refrigerantia & victum tenuiſſimum requirunt, aliae minus; Sunt quae hanc medendi methodum prorſus reſpuunt, & vbi prorſus exitio eſt. Sed cum nulla forte febris ſit aeque mutabilis, vel quae hanc medendi viam magis recuſat, quam heec purpurae ſpecies, quam nunc verſamus, quomodo a nonnullis, quibuſcum conuenientiam habet, diſtinguatur, nunc eſt diſpiciendum.

§. XI.

(*a*) Epidem. l. VI. ſec. VIII.

§. XI.

Et quidem a variolis & morbillis differt, eo quod in illis febris plerumque concitatior ſit, calor intenſior & capitis dolor acerbior & absque remiſſione ad eruptionem vsque perdurent. Variolae quaſi maculae rubrae apparent, in dies magis attolluntur & multo maiores quam exanthemata in purpura fiunt. Morbili ſunt multo ampliores & minus aſperi. Faucium ardor & aſperitas, raucedo, deſtillatio & generatim exanthemata differentiam faciunt inter catharrhalem & purpuram. Paulo difficilius eſt inter hanc & lentam neruoſam diſtinguere ante exanthematum eruptionem, ſed quia eadem medicamenta poſſunt vbique conuenire, non adeo pertimeſcenda eſt earum confuſio. Exacerbationes veſpertinae, ſudores remiſſionis tempore eorum, foetor peculiaris, ſymptomata hyſterica vel hypochondriaca, exanthemata & corticis ineſficacia hanc febrem ab intermittentibus ſatis

tis diſtinguunt. Affectionem hyſtericam & hypochondriacam adeo nonnunquam aemulatur, vt praeter iucundas fabulationes, ſymphonias, taliaque ad triſtes cogitationes diſcutiendas, nihil requiri, amici & adſtantes ſibi perſuadeant, donec febricula & exanthemata veram moeroris cauſam teſtentur.

§. XII.

Proxima & continens huius febris cauſa eſt ſanguis alienam à naturali ſua, acrem & cordi infeſtam indolem adeptus. Nam ſiquidem cordis actio à ſolo ſtimulo ſanguinis excitatur, vti docet Illuſtr. de HALLER Praeceptor noſter aeternum venerandus, eaque eo viuidior eſt, quo maior eſt iſte ſtimulus; quoties hic quocunque modo augetur, toties cor celerius ſeſe contrahet, & ſic motus ſanguinis accelerabitur, id eſt febris orietur. Humoris acris aliquid ſanguini ineſſe, docent pruritus, cutis ardor & eroſio. Hoc tamen acre, quod cor ſollicitat,

citat, ita maſſam ſanguineam labefactat, eiusque commixtionem turbat, vt ea, quae ad corporis functiones requiruntur, aegre ſuppeditare poſſe videatur. Et quidem neruos munere ſuo non recte fungi, probabile facit vniuerſa illa muſculorum debilitas, vnde laſſitudo, corporis languor, & anxietas. Et haec forte ratio eſt, quare cor, quamuis magis irritatum, vt credibile eſt, debilius ſeſe contrahat, vnde pulſus naturali celerior, tamen plerumque debilis eſt. Excuſſa enim & per cutim eliminata materia illa morbifica omnia ſymptomata leuantur. At ſi reliquiae eius aliquae fuerint, paulatim nouas turbas cient, & ſic toties agitur idem drama, donec ex toto expulſa fuerit.

§. XIII.

Laxi corporis habitus homines huic malo prae caeteris obnoxios eſſe, generatim obſeruatur. Hinc quaecunque valent talem inducere ſtatum, & eodem tempore humoribus acrimoniam inducere, inter cauſas antece-

tecedentes enumerari possunt; Sic qui vitam nimis sedentariam viuunt, nimis acri studio, sollicitudine diuturna, tristitia & vigiliis vires corporis labefactant, & eodem tempore carne sale & aromatibus condita nimis sibi indulgent, & in aere impuro degunt, hoc mali genus inter alia experiuntur.

§. XIV.

Quoad prognosin inter mala signa sunt virium insignis prostratio, enormes anxietates, mentis alienatio, tremores, conuulsiones; omnium pessima vero sunt sedes cruentae, sanguinis sputum, petechiae seu maculae liuidae.

§. XV.

Quandoquidem solennis huius febris solutio per cutem fit, & quidem per materiam exanthematicam, ita curatio eius, hanc salutarem eruptionem promouendo optime per-

perficitur. Et hoc quidem inter omnes constat, siquidem praeter temperantia & demulcentia, lenia diaphoretica & bezoardica nunquam non commendant. Quae quidem in principio, & vbi vires non multum franguntur, semper adhiberi debent. At quoties haec ad cordis & arteriarum actionem suscitandam, sicque debitum motum sanguini conciliandum parum efficacia sunt, tunc certe fas est valentiora in vsum reuocare, vti sudorifera mitiora, cardiaca & antihysterica. Radix Valerianae syluestris, crocus, mixtura simplex, Mithridatium, Confectio Raleighana, camphora, castoreum, myrrha, Tinctura Valerianae volatilis, miram praestant opem. Horum vsum indicant virium languor, magna anxietas, pulsus debilis, extremorum frigus, & quidem eo magis, quoniam haec symptomata fere semper exanthematum eruptionem praesagiunt. Cessantibus his symptomatibus non amplius insistendum erit hisce medicamentis; attamen vt noxiae materiae liber exitus

pareat,

pateat, modica diaphoresis foueri debet. Quem ad finem stragula lanea vice linteorum magno cum fructu vsurpantur.

§. XVI.

Modici sudores hoc in morbo nunquam non vtiles sunt, non solum, quatenus eruptioni velificant, sed quia semper aegro leuamento sunt, quare eos quoque aliquid noxii è sanguine ferre credibile est, quod probare videtur peculiaris & plane detestabilis eorum foetor; nonnunquam quidem valde copiosi sunt, sed ne tunc vllo modo temere cohiberi debent. At ne periculum incedat animi deficientis, sorbitionibus ad vires sustentandas idoneis prospiciendum est.

§. XVII.

Quamprimum ergo morbus hic inuasit ac cognitus fuit, si neque plethoricus homo fuerit, nec peculiari aliquo symptomate laboret, quod sanguinis detractionem

nem requirat, ſtatim in lectum ſe recipiat, vt ſudor eliciatur, qui potu ſeri lactis vinoſitenuis, vel ptiſanae, pauxillo vini affuſo, promouendus eſt: Aeger interim minime e lecto ſurgat, ſed ſupore finito mutentur induſia, omni tamen adhibita cura, vt vitetur refrigeratio.

§. XVIII.

Si forte rigor ſummus & artuum frigus, vt ſaepe fit, aegrum prehenderint, applicentur ſtatim aut cruribus epispaſtica, aut totis pedibus cataplasmata ex mica panis, adiecta quinta parte pulueris ſinapeos, & vti in hoc caſu, ita in vniuerſum fere veſicatoria larga manu, ſuris praecipue applicata & ſubinde renouata in hoc morbo apprime vtilia ſunt. Interim ſumma cardiaca minime ſunt negligenda, ſed modicis doſibus ſaepius praebenda, vti Tinctura Valerianae volatilis, confectio Raleighana, vinum generoſum, vel viperinum; nam ſi vel

breui non rediret calor artubus, de aegro conclamatum esset.

§. XIX.

Quamuis venae sectio, vti iam innuimus, locum habere potest, quoties scilicet symptomatibus pleuritidis vel peripneumoniae, vel partis alicuius internae inflammationes adsunt, attamen in genere obseruatum est, hanc febrem sanguinis missionem aegre ferre, ergo semper cum cautela adhiberi debet. Neque aluum ducentia, quantumuis lenia, temere propinanda sunt, nam plerumque aegri vires nimis labefactant, anxietates & animi deliquia accersunt, sub finem vero conducunt. Interim tamen aluum subinde leni iniectione laxare oportet. Diarrhoeae, si qua superuenerit, & virum iacturae metum faceret, opportune occurrendum est. Cortex peruuianus, nobile illud febrifugum, in principio non

non temere vſurpandus eſt, circa finem vero & poſt finitum morbum, ad fibrarum tonum reſtituendum, & recidiuas praecauendas multum valet. Si a praepoſtero eius vſu anxietas cum ſpirandi difficultate orietur, oportebit clyſmate, vel medicamento laxante per os ſumpto, per inferiora ducere & ſic rem reſtaurare.

§. XX.

Quod ad victum pertinet, ſcire licet, eum non nimis tenuem eſſe debere; Cibos leues eſſe oportet, concoctu faciles, bonum ſuccum praebentes, cuiusmodi ſunt pullorum gallinaceorum & vitulorum iuſcula, eorum caro elixa, vel etiam nonnunquam verſus finem aſſa tuto concedi poteſt. Cibus tamen ea moderatione ſumi debet, vt vires reficiat, non vt copia grauet. Itemque vinum modica quantitate, aquae vel ptiſanae miſtum tuto propinare licet.

CLARISSIMO VIRO

ALLEN SWAINSTON

DVNELMENSI

CANDIDATO MEDICINAE

ALBERTVS HALLERVS

S.

ideo Vir Clarissime molestum TIBI fuisse, quod interclusus otio, adque certos non menses, sed dies adstrictus, non potueris argumentum TIBI sumemere inauguralis speciminis, quale, laudabili certe conatu, plerique amicorum meorum sibi sumunt. Soleo, vti nosti, quaestionem ali-

quam

quam difficilem aut litem non vulgarem physiologici, aut anatomici generis decerpere, quam litem experimentis in vivis corporibus animalium, aut factis in cadaveribus humanis sollicitis dissectionibus expediant, & lucem obscuris artis partibus adferant. Ad anatomen Ill. MECKELII, Clar. ASCHII, WINCKLERI, AVRIVILLII, VOSSII, NOREENII, SCHOBINGERI, ad experimenta vero ZINNII, FOELICIS, ZIMMERMANNI, ALBRECHTI, REMI, aliorumque specimina pertinent, praeter numerosa ea argumenta, quae nunc maxime in Theatro nostro quotidianis laboribus exercentur. Ita enim semper mihi visum est, si ullo modo id cum rebus candidati conciliari potest, honorificum ipsi esse, si proprio studio inaugurale specimen elaboraverit, neque speciminis nomen mihi satis verum videtur, quoties candidatus alienae industriae fetum vnice voce sua & horulae audacia tuetur. Deinde, si ipsum decet auctorem esse scripti, de quo disputandum est, etiam id mihi sequi videtur, vt argumentum sumat, quod ornare possit & in-

quo

quo liceat inventis addere. Verum natura ita liberalis eſt, vt nunquam absque reſponſione diſcedat, qui eam, beneficiam veri matrem, Oraculum à DEO inſpiratum, conſultum iverit. Sed maius eſt, quod ab eo conſilio ſpero. Multa ſunt, de experimentorum imprimis anatomicorum genere, quae plurimo otio indigent, & humilioribus quibusdam curis, in emendis, cuſtodiendis curandis animalibus, quae Doctorem curae academicum, aliis immerſum negotiis, temporis fere ſemper egenum, ſi tempore vti voluerit, obruerent vtique mergerentque. Poſſunt ergo vere per candidatos aliqua confici, quae minus a Profeſſoribus exſpectes, dum tempus, patientiam, induſtriam voluerint impendere, & ea ratione revocari credidi diſputationum ſolennitatem ad eum finem, ad quem ſcientiarum academiae conſtitutae ſunt, ad inveniendum, ad definiendum de obſcuris litibus, ad perfectionem plenam ſingularum particularum veri. Et quis non laudet MEKELII aut ZINNII, aut aliorum ex amicis, quos excitavi, labores!

Verum

Verum id incommodi cum hac ratione honores merendi coniunctum est, quod tempore multo egeat, & fere duobus annis, aliquando etiam pluribus hiemibus opus sit, ut aliquid nascatur, quo una veri provincia plene descripta sit. Repetenda sunt, uti nosti, experimenta, quorum parcitas plerorumque errorum in Physiologia inque Anatomia fons sit. Per ipsos deteriores successus solemus ad veros penetrare, aque viis percussis, quae in errorem ducunt, in veram regiam, exhausta regione reduci. Varietas etiam quasi naturae multa demum repetitione descriptionum exhauritur. Hoc incommodum per rationes vitae humanae non raro fere inuictum est. Ita TIBI contigit suavissime SWAINSTON. Non TIBI, sub optimis Angliae Galliaeque Praeceptoribus formato, aut industria defuit aut patientia laboris, quem ego dudum soleo inter exempla citare morum, quales in iuniori Medico desidero. Tempora autem TVA iubent TE properare, & patriam, a qua multis annis absuisti, continuo repetere. Noli adeo, ut pro laudabili TVA modestia soles, ani

mo

mo angi, quod brevem, quod non rariſſimi argumenti diſputationem proponis: Ea demum officia noſtra ſunt, quibus perficiendis DEVS vires nobis conceſſit & otium, neque magis eum oportet dolere, qui a laborum conſtantia occaſionum malignitate avocatur, quam eum decet angi, quem morbus opprimit. Solvimur nexu officii, quando officio impares reddimur. Satis ego novi, pulcherrima quaeque à TVA peritia, tot itineribus confirmata, ab eximia TVA diligentia, ab induſtria anatomica, chirurgica & practica ſperari poſſe. Abi adeo à nobis, ſiquidem TE non caecum fatum, ſed PATRIS eiusdemque DOMINI voluntas avocat. Obſequere ducenti, & eam orna provinciam, quam cunque TIBI commiſerit, etiamſi non ea eſt, quam nunc in hoc TVO enitendi ardore maluiſſes. Fac proſis aegrotis, quo officio non aliud magis aut utile generi humano videtur, aut magis honorificum exercenti. Deſideratos filios reddere afflicto parenti, irreparabilem patris iacturam à deſolata familia avertere, conſervare reipubli-

cae

cae dignorum civium inaestimabiles vitas, adeo mihi gloriosum videtur, & visum est SYDENHAMO, ut ad has palmas collatae laureae Caesaris aut Alexandri virgarum similiores fiant, quibus DEVS non regit adeo mortales, quam punit. Et ipse, qui inter homines apparuit DEVS, medendo potestatem suam fere unice ostendit, quae nihil fuit, nisi efficax amor. Vale ultimum, & me, ubicunque vixeris, ama.

D. 21. Octobr. 1752.

CLA-

CLARISSIMO CANDIDATO
S. P. D.
IOHANNES HENRICVS A BRVNN
HELVETO-SCAPHVSIANVS

M. C.

axime quidem fui gauisus, cum TE Amice suauissime saluum ex Brittannia reducem viderim; multo autem magis nunc gaudeo, cum TE merita, pro indefesso TVO labore, accipere praemia videam; TE nec nocturnae vigiliae nec alti maris pericula, nec mors ipsa, qua in bello, cui summa cum laude interfuisti, semper es versatus, haec omnia TE altiora spirantem non terruerunt. Gratissimus TE coegit animus huc redire ac ab eo petere praemia, cui TE plurimum debere censuisti:

Longe

Longe exſpectata itaque mihi data fuit occaſio, gratisſimam TEcum renouare conſuetudinem, quam, ſi ad mortem usque durare poſſet, me ſemper inuiolatam ſeruaturum fore ſanctiſſime polliceor. Cum autem TE fortuna in Patria exſpectet, magno cum dolore TIBI dico Vale, optoque vt ſummus Archiater, TE, poſt felicem in patriam reditum, omnibus, quae ipſe exoptas, bonis cumulet, TIBIque omnia pro voto fauſta fortunataque accidant. Ne autem longinquitas locorum, nec temporis memoriam Amici TVI fideliſſimi deleat, ſumma cum obſeruantia abs TE peto. Vale.

